

Sygn. akt III UK 24/16

POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania S. G.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.
o emeryturę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 29 września 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 20 października 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 20 października 2015 r. oddalił apelację ubezpieczonego S. G. od wyroku Sądu Okręgowego w R. z dnia 3 marca 2015 r., mocą którego oddalono jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z 14 sierpnia 2014 r., odmawiającej wnioskodawcy prawa do emerytury.

Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną wnioskodawcy. Skargę kasacyjną oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa procesowego: 1/ art. 233 k.p.c. związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43) i 2/ art. 328 § 2 k.p.c. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego

wyroku w całości, przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd drugiej instancji, przy równoczesnym zasądzeniu od strony pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania według norm przepisanych.

Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że „w sprawie występują istotne zagadnienia prawne, a zatem istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości z uwagi na różnorodne orzecznictwo sądowe w identycznych stanach faktycznych i prawnych związanych z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych na tzw. kontraktach zagranicznych, a ponadto skarga ta jest, zdaniem powoda, oczywiście uzasadniona”.

W uzasadnieniu wniosku stwierdzono, że istotnym zagadnieniem prawnym powstałym na gruncie rozpoznawania niniejszej sprawy, jest problem zaliczenia do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych faktycznego wykonywania nadzoru inżynieryjno-technicznego czynności objętych wykazem A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.; dalej: „rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.”) na kontraktach realizowanych przez Centrale Handlu Zagranicznego Budownictwa, w szczególności w krajach takich jak Libia, Irak, czy inne kraje arabskie, w faktycznie panujących tam warunkach technicznych i organizacyjnych, bowiem przepisy rozporządzenia Rady Ministrów stanowiące podstawę prawną orzekania dostosowane zostały li tylko do optymalnych warunków wykonywania pracy w szczególnych warunkach panujących w kraju, pomijając natomiast całkowicie specyfikę pracy i szczególnych warunków, w jakich praca ta wykonywana była w okresie realizowania kontraktów. Przepisy te nie uwzględniają szczególnych warunków pracy, jak i wykonywania dozoru inżynieryjno-technicznego nad pracami wykazanymi w poz. 14, 16, 18 wykazu „A”, jakie miały miejsce w faktycznych warunkach na kontraktach, a które to warunki w sposób jednoznaczny i wiarygodny przedstawione zostały dowodami ze świadków słuchanych w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, uznanymi przez Sądy obu instancji za wiarygodne, a niemniej uznane za niewystarczające do ustalenia faktycznej pracy powoda

(i ewentualnie innych pracowników), jako wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowią też przesłanki różnorodnego orzekania sądów pracy i ubezpieczeń społecznych w identycznych, jak objęte niniejszym postępowaniem, stanach faktycznych i prawnych, spowodowane właśnie dostosowaniem wspomnianego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. do wykonywania pracy w optymalnych warunkach szczególnych, jakie mają miejsce w kraju. Natomiast przepisy te nie uwzględniają szczególnych warunków pracy i wykonywania nad nimi dozoru inżynieryjno-technicznego, jakie występują w szczególności przy realizacji kontraktów w takich krajach jak Libia, Irak czy innych krajach arabskich.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi do rozpoznania, a w przypadku przyjęcia jej do rozpoznania - o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Odnosnie występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Sformułowanie zagadnienia powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego. Nie każde więc orzeczenie, nawet błędnie wydane, zasługuje na kontrolę w postępowaniu kasacyjnym (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147, z dnia 18 marca 2004 r., I PK 620/03, LEX nr 513011, z dnia 8 lipca 2004 r., II PK 71/04, LEX nr 375715 i z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 k.p.c. wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538).

Co się tyczy tej przesłanki przedsądu, jaką jest potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, przepisy mające być przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego powinny należeć do katalogu przepisów, których naruszenie przez sąd drugiej

instancji zarzucono w ramach podstawy skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2002 r., I PKN 682/01, OSNP 2004 nr 12, poz. 211). Rzeczą skarżącego jest zaś wykazanie, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości ze sprecyzowaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które to orzecznictwo należy przytoczyć (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151, z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351, z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231, z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 2-4, poz. 43 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Oczywiście jest, iż budzący wątpliwości interpretacyjne przepis musi mieć zastosowanie w sprawie, a jego wykładnia – mieć znaczenie dla jej rozstrzygnięcia. Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów. W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa pozytywnego, a nie korekta orzeczeń wydawanych przez sady powszechne (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

W razie wskazania tej przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci

naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał istnienia żadnej z powołanych w skardze kasacyjnej przesłanek przedsądu.

Sformułowane przez skarżącego zagadnienie prawne nie nawiązuje w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisów prawa materialnego, na bazie którego zostało ono skonstruowane, nie wyjaśnia, na czym polegają wątpliwości w dekodowaniu zawartych w tych przepisach norm prawnych oraz nie przedstawia różnych możliwych rozstrzygnięć problemów związanych z interpretacją tychże przepisów. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadza się do zakwestionowania dokonanej przez Sądy orzekające oceny dowodów i poczynionych na tej podstawie ustaleń faktycznych. Tymczasem pomimo tego, że na etapie tzw. przedsądu ocenie podlegają tylko okoliczności wymienione w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a nie podstawy skargi kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. i ich uzasadnienie (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z

dnia 12 stycznia 2016 r., II PK 141/15, LEX nr 2005655), to jednak powołane przez skarżącego przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania muszą korelować z podniesionymi zarzutami. Zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą zaś być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów, do której to sfery art. 233 § 1 k.p.c. odnosi się wprost (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 2015 r., I UK 400/14, LEX nr 1789933). Kwestie dotyczące ustalonych faktów nie stanowią przedmiotu kontroli kasacyjnej, w związku z czym opartemu na tej podstawie wnioskowi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania towarzyszą niedopuszczalne motywy (art. 398³ § 3 oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c.; por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574, czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2014 r., V CSK 140/13, LEX nr 1458681).

Odnosnie natomiast do sugerowanej przez skarżącego potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, tj. przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, autor skargi kasacyjnej nie wskazał żadnych przykładów owej rozbieżności, uzasadniających potrzebę ingerencji Sądu Najwyższego i proces interpretacji tychże przepisów.

Wreszcie w kwestii oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżący nie przedstawił jakiegokolwiek argumentacji zmierzającej do uzasadnienia słuszności tezy, jakoby kwalifikowane naruszenie przez Sąd drugiej instancji przepisów prawa materialnego lub procesowego doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia.

Konkludując: wobec niewykazania istnienia powołanych w skardze kasacyjnej przesłanek przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.